

ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ПОСИЛЕННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ АВТОСПРАВИ ПРИКОРДОННИХ ПІДРОЗДІЛІВ

Проблема розвитку пізнавальної активності майбутніх бакалаврів автомобільного транспорту в сучасних умовах бурхливого розвитку автомобільного транспорту залишається однією із ключових проблем на вирішення якої необхідно приділяти чимало часу у професійній діяльності викладача закладу вищої освіти із специфічними умовами навчання. Автомобільний транспорт найрозвиненіша інфраструктура світу та України, постійне удосконалення існуючих зразків техніки, їх ускладнення та переоснащення потребують особливої уваги, так як застарілі знання які отримані в ході навчання, знижують конкуренту здатність майбутніх бакалаврів автосправи. У статті розглянуто вплив інформаційно-комунікаційних технологій на посилення пізнавальної активності майбутніх бакалаврів автосправи та компоненти, що впливають на освітній процес в процесі підготовки у військових закладах вищої освіти.

Ключові слова: майбутні бакалаври автосправи, пізнавальна активність, інформаційно-комунікаційні технології, професійна готовність, компонента, фахові дисципліни, прикордонний підрозділ.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Проблеми, які виникли в країні 2014 року засвідчили, що втрата в розвитку призводить до послаблення Державного суверенітету та цілісності. Невідкладного вирішення потребують питання технічного переоснащення та модернізації об'єктів автомобільної сфери, особливо у військових формуваннях, так як з початку Операції Об'єднаних Сил (ООС) на сході країни гостро постало питання, щодо відповідності існуючих зразків техніки сучасним потребам та викликам. Так за останні 4 роки у ДПСУ надійшло чимало сучасних зразків автомобільної техніки які потребують особливих умов експлуатації та обслуговування. А тому постає питання у якісній підготовці майбутніх бакалаврів автосправи, які здатні виконувати завдання із великою номенклатурою транспортних засобів (ТЗ), враховувати їх особливості та забезпечити безпечну експлуатацію ТЗ підпорядкованим персоналом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення даної проблеми та на які опирається автор. Процес пізнавальної активності досліджувався багатьма вченими та розглядається у дослідженнях: Л. Султанова, В. Шубчинський, Т Кольчук, Т Крамаренко, Л. Кравчук, О Салабай, Г. Щукіної та інших вчених. Важливими для нашого дослідження є також М. Недбая, О. Федика, В. Полюка, В. Гапонової, Т. Пепельніциної, Н. Полетаєвої та інших вчених. У психолого-педагогічних дослідженнях та літературних джерелах, науковці розглядають пізнавальну активність в залежності від роду дослідження, яке виконується, а тому немає єдиного підходу до визначення поняття «пізнавальна активність».

Мета статті – полягає у аналізі впливу інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) на пізнавальну активність майбутніх бакалаврів автосправи прикордонних підрозділів.

Виклад основного матеріалу дослідження. У дослідженнях деяких науковців пізнавальна активність розглядається як окрема складова властивостей індивіда. Зокрема О. Мачушник тлумачить визначення пізнавальної активності – як потребу людини займатись саме такою діяльністю, яка приносить задоволення [1, с. 70–74]. Аристотель, Геракліт, Демокрит, Лукрецій, Платон, Сократ вказували на «потребу» як на вчительку життя, Демокрит розглядав потребу як основну рушійну силу, котра не лише привела в дію емоційні переживання, але й зробила розум людини витонченим, дала змогу здобути мову і звичку до праці. Без потреб людина не змогла б вийти з дикого стану. [2, с. 9]

В Шубчинський у своїх дослідженнях тісно пов'язує поняття пізнавальної активності з поняттям пізнавальної потреби. На його думку пізнавальна активність – це особистісна якість, яка реалізується через пізнавальну потребу, інтерес. Вона проявляється тільки в діяльності і спрямована на вирішення протиріччя між колишнім і новим рівнем компетентності [3, с. 235–237]. Водночас, поняття потреба в процесі інформаційного розвитку майбутніх бакалаврів автосправи не надає межі потреб особистості. Потреба – стан

живого організму, людської особистості, соціальної групи чи суспільства в цілому, що виражає необхідність у чомусь, залежність від об'єктивних умов життєдіяльності і є рушійною силою їхньої активності [4]. Визначення, яке надає Українська Радянська Енциклопедія. Враховуючи те, що для існування живого організму, в першу чергу, потрібні біологічні потреби, то з точки зору соціальних та освітніх процесів, «активність» є терміном, який найбільш в повному обсязі відображає процеси пізнання.

Тому важливим є надання можливостей майбутнім бакалаврам автомобільного транспорту до самостійного розвитку. Але цей розвиток неможливий без пізнавальної активності особистості. Саме пізнавальна активність є тією рушійною силою яка здатна забезпечити високі показники готовності майбутніх бакалаврів автомобілістів до подальших кроків в опануванні обраної процесії.

Таким чином в ході аналізу наукової літератури нами встановлено, що існують компоненти які впливають на пізнавальну активність під час навчального процесу. Кожен компонент відіграє змістовно-логічну структуру, яка забезпечує не тільки інтерес майбутнього бакалавра автомобіліста, але й забезпечує діяльність на шляху вирішення проблем пов'язаних з даною діяльністю.

Вивчаючи наукову літературу, нами встановлено що пізнавальна активність впливає на освітні, психологічні та соціальні чинники. На сучасному етапі розвитку освітнього процесу інформаційно-комунікаційні технології відіграють одну з ключових ролей формування професійних якостей майбутніх бакалаврів автосправи. Серед характерних представників, які досліджували проблеми впливу інформаційних технологій на навчальний процес Л. Романишина, М. Кадемій, І. Шахіна А. Сущенко, С. Гончаренко, М. Шахмаєва, Н. Наумова, В. Полюк, М. Недбай та багато інших вчених. Проблеми застосування ІКТ у навчальному процесі розглядалися у дослідженнях Н. Іванченко, О. Карпенко С. Семеріков, О. Поліщук,

І. Каньковський, І. Герніченко, Є. Мандрик, Т. Ковалюк, О. Гомонюк та інші вчені.

Так у працях О. Гомонюк досліджуються ІКТ та їх вплив на процеси самопізнання та акцентує увагу дослідників, що ІКТ можна застосовувати як: засоби навчання; засоби, що вдосконалюють процес викладання; інструмент пізнання навколишньої дійсності та самопізнання; засоби розвитку особистості того, кого навчають; об'єкт вивчення в межах засвоєння курсу інформатики; інформаційно-методичне забезпечення й управління навчально-виховним процесом; засоби комунікації; засоби автоматизації процесу оброблення результатів експерименту й управління; засіб автоматизації процесів контролю і коригування результатів навчальної діяльності, тестування та психодіагностики; засоби організації інтелектуального дозвілля [5, с. 52–61].

Нам імпонує думка Ю. Юрчук, який у своїх дослідженнях вказує на те, що використання ІКТ забезпечує активізацію навчання за рахунок залучення до навчального процесу кожного студента; організації самостійної роботи на занятті; підвищення наочності подання навчальної інформації [6]. Активізація навчання, на яку вказує автор, на нашу думку, є тією рушійною силою, яка змушує майбутніх бакалаврів автосправи підвищувати інтерес до навчального матеріалу, що в свою чергу призводить до підвищення якості освіти. В умовах сьогодення глобальна інформатизація суспільства змушує освітній процес використовувати сучасні ІКТ, що активізують процеси пізнання.

У педагогічній практиці широко розповсюджені різноманітні методи посилення пізнавальної активності. Так, на думку В. Чепурного найбільшої активності студентів можливо досягти тоді, коли під час занять створюються ситуації, у яких студенти самі повинні:

- відстоювати свою думку;
- брати участь у дискусіях і обговореннях;
- ставити питання своїм товаришам і педагогам;
- рецензувати відповіді товаришів;
- оцінювати відповіді і письмові роботи товаришів;

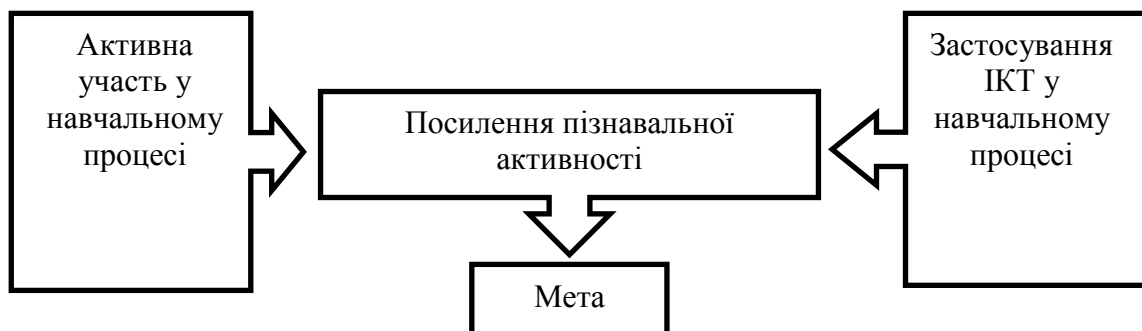
самостійно вибрати посильне завдання;

знаходити декілька варіантів можливого вирішення пізнавальної задачі (проблеми);

застосовувати самоперевірку, аналіз особистих пізнавальних і практичних дій;

вирішувати пізнавальні завдання шляхом комплексного застосування відомих ним способів рішення.

Отже, на нашу думку, такі твердження актуальні для гуманітарних спеціальностей, де не має складних інженерних процесів і матеріалів, які не формують просторову уяву, а лише констатують факти. Саме ІКТ, на технічних спеціальностях забезпечить посилення пізнавальної активності майбутніх бакалаврів автосправи, так як засоби наочності створюють позитивні емоції під час вивчення складних інженерних процесів. Як приклад, під час вивчення роботи відцентрових осьових насосів, майбутнім автомобілістам без демонстраційних відеофільмів, які в розрізі демонструють будову і роботу складових елементів, важко зрозуміти рух рідини по системі охолодження.

Рис. Посилення пізнавальної активності

Посилення пізнавальної активності у ВЗВО не можливе без усвідомлення мети матеріалу який вивчають майбутні бакалаври автосправи та можливості його застосування у професійній діяльності. Мета формує спонукальні механізми, які формують початковий інтерес, а ІКТ підтримують інтерес та

спонукають до діяльності та мотивують майбутніх бакалаврів автосправи до подальших кроків з опанування навчального матеріалу.

Важливою складовою розвитку пізнавальної активності – є інформаційна грамотність. Без розуміння інформаційно-комп'ютерного блоку та блоку програмного забезпечення важко забезпечити посилення пізнавальної активності. До основних характеристик інформаційної грамотності відносяться:

вміння працювати з сучасним програмним забезпеченням;

вміння використовувати отримані результати навчання в спеціальних інформаційних програмних продуктах;

вміння швидко адаптуватись до можливої модернізації програмного забезпечення та інформаційних продуктів;

вміння переносити отримані результати навчання з одного виду програмного забезпечення в інший.

Динаміка розвитку ІКТ в останні роки стає все більшою, а тому перебіг навчального процесу повинен бути насичений з поєднанням найрізноманітніших форм та методів навчання, зокрема:

способи кооперативного навчання;

форми організації пізнавальної діяльності та мотивації;

форми організації навчального процесу, виховні функції навчання;

засоби та прийоми навчання;

методи навчання та формуючі компетентності, зокрема ті, які пов'язані з процесом самонавчання.

Важливою складовою у процесі посилення пізнавальної активності ІКТ, є контроль та аналіз діяльності майбутніх бакалаврів автосправи. Так у своїх працях В. Полук вважає контроль, як окрему складову системи навчально-виховного процесу, що забезпечує безперервне спостереження за відповідністю змісту навчання його цілям, а також оцінку ефективності процесу навчання. Результатом навчального процесу є рівень знань, умінь та навичок тих, кого навчають, а також якісний рівень педагогічної діяльності. Саме за результатами контролю навчальної діяльності та діяльності педагогічного складу можна

судити про якісний стан навчального процесу у цілому [7, с. 150].

Але в сучасних умовах отримання тільки результатів по закінченню опрацювання навчального матеріалу та їх системний аналіз не змінить існуючу систему підготовки майбутніх бакалаврів автосправи. Існує потреба у корегуванні та аналізу поточної діяльності з можливістю внесення корективів та забезпечити високі показники підготовки майбутніх фахівців. На нашу думку, моніторингова складова розвитку пізнавальної активності є одна з найважливіших умов, адже саме вона показує та дає оцінку яким чином розвинені попередні умови, тому для викладача вона є найбільш значущою. В даній умові можна виокремити наступні складові:

- способи оцінювання навчальної діяльності;
- способи заохочення;
- перегляд освітніх програм в бік найбільш слабших знань;
- аналіз навиків та вмінь ключових знань;
- методи контролю та перевірки знань;
- адаптація кваліфікаційних характеристик;
- корекція навчальних досягнень;
- критерії оцінювання знань та вмінь.

Таким чином, аналізуючи наукову літературу, враховуючи власний досвід науково-педагогічно діяльності, можна зробити висновки. Що пізнавальна активність одна з найважливіших складових, а ІКТ створюють передумови для підвищення пізнавальної активності та дають можливість підвищити результати навчання у ВЗВО. Також, у відповідності до наведеної структури ІКТ в процесі навчання дають можливість викладацькому складу отримувати миттєві результати діяльності майбутніх бакалаврів автосправи та зробити корективи у підготовці до занять або в ході проведення заняття застосувати інші прийоми і методи викладання навчального матеріалу.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, в ході проведеного дослідження, нами встановлено, що посилення пізнавальної активності в процесі навчання в ВЗВО в сучасних умовах набуває

надважливого характеру, адже виклики які виникають на шляху становлення країни, потребують високопрофесійних, активних фахівців, які здатні швидко та вміло приймати рішення, відповідати вимогам сьогодення, та здатними до самоосвіти.

Подальший напрямок дослідження ґрунтується на аналізі результатів дослідження а також формування окремих рекомендацій щодо діяльності науково-педагогічного складу з забезпечення високих показників готовності майбутніх бакалаврів автосправи до професійної діяльності.

Список використаної літератури

1. Мачушник О. Л. Розвиток пізнавальної активності майбутніх психологів у процесі професійної підготовки. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2005. № 4(28). С. 70–74.
2. Іллін Є. П. Мотивація і мотиви. Санкт-Петербург, 2002. 9 с.
3. Шубчинський В. Д. Пізнавальна активність як детермінанта розвитку професійної компетентності учня. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. 2014. № 20. С. 235–237.
4. Бажан М. П. Українська радянська енциклопедія : в. 17 т. (1974–1985). Київ. Т. 1.
5. Гомонюк О. Значення інформаційно-комунікаційних технологій у формуванні валеологічної компетентності майбутніх педагогів. *Збірник наукових праць НАДПСУ ім. Б. Хмельницького*. 2016. № 3(5). С. 52–61.
6. Юрчук Ю. Ю. Особливості застосування ІКТ у професійній підготовці фахівців педагогічних спеціальностей. *Вид-во ХДУ*, 2014. № 65. С. 384–388.
7. Полюк В. С. Організаційно-педагогічні умови контролю навчальної діяльності курсантів вищих військових навчальних закладів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Хмельницький, 2004. 150 с.

Рецензент – кандидат педагогічних наук, доцент Полюк В. С.

Корехов А. А. Влияние информационно-коммуникационных технологий на усиление познавательной активности будущих бакалавров автодела пограничных подразделений

Проблема развития познавательной активности будущих бакалавров автодела в современных условиях бурного развития автомобильного транспорта остается одной из ключевых проблем, для решения которой необходимо уделять много времени в профессиональной деятельности преподавателя учреждения высшего образования со специфическими условиями обучения. Автомобильный транспорт самая развитая инфраструктура мира и Украины, постоянное совершенствование существующих образцов техники, их осложнения и переоснащение требуют особого внимания, так как устаревшие знания, полученные в ходе обучения, снижают конкурентную способность будущих бакалавров автодела. В статье рассмотрено влияние

інформаційно-комунікаційних технологій на усилення пізнавальної активності майбутніх бакалаврів автодела и компоненти, впливаючі на освітній процес на етапі підготовки в військових установах вищої освіти.

Ключевые слова: майбутні бакалаври автодела, пізнавальна активність, інформаційно-комунікаційні технології, професійна готовність, компонента, професійні дисципліни, прикордонне підрозділення.

Korehov A. Influence of Information and Communication Technologies on Strengthening of Knowledge Activity of Future Bacalavers of the Automotive Institutions of Border Subdivisions

The problem of development of cognitive activity of future bachelors of automobile transport in the current conditions of rapid development of automobile transport remains one of the key problems on the solution of which it is necessary to devote a lot of time in the professional activity of a teacher of a higher education institution with specific learning conditions. Road transport the most developed infrastructure of the world and Ukraine, the continuous improvement of existing models of technology, their complexity and re-equipment require special attention, as the outdated knowledge acquired during the training, reduces the competitiveness of the ability of future bachelors of motorists.

The problems that arose in the country in 2014 have shown that a loss in development leads to a weakening of State sovereignty and integrity. An urgent solution to the problem of technical re-equipment and modernization of the automotive sector, especially in military formations, is that since the beginning of the United Nations Operation in the east of the country, the question arose as to the relevance of existing equipment for modern needs and challenges. So over the past 4 years, the State Tax Administration has received a number of modern models of automotive equipment that require special conditions of operation and maintenance. Therefore, the question arises in the qualitative preparation of future bachelors of automobile industry that are capable of performing tasks with a large range of vehicles, taking into account their features and ensuring the safe operation of automobile by subordinate personnel.

Keywords: *future bachelors of automobile industry, cognitive activity, information and communication technologies, professional readiness, component, professionally oriented disciplines.*